

BUNUL ECONOM

REVISTĂ PENTRU AGRICULTURĂ, INDUSTRIE ȘI COMERCI.

ABONAMENTUL:

Pe an cor. 5; pe jumătate an cor. 250.

Pentru România 15 lei pe an.

INSERTIUNILE:

să socotesc după tarifă, cu prețurile cele mai moderate.

Abonamentele și inserțiunile să plătesc totdeauna înainte.

Tipografiile românești.

Date istorice despre tipărirea cărților românești. *)

(Urmare.)

In Brașov.

Pe la anul 1580 începură aici a să tipări și cărți românești (în tipografia întemeiată de Honter).

Cea dintâiu carte tipărită în Brașov sub stăpânirea lui Cristof Bathori, fiind metropolit român în Ardeal Ghenadie, este cartea ce să chiamă Evanghelie, pe care județul Brașovului căpătându-o dela archimitropolitul din Valachia, Serafim o dete s'o traducă din sârbește în românește lui Karesi, diaconul, ce era meșter învățat într'acest lucru.

In Bălgrad (Alba-Iulia).

Pe la anul 1638 a ridicat George Racoți cel bătrân tipografia românească, unde sub metropo'itul Ghenadie s'a început tipărirea Cazaniei, ce eșise la Brașov în 1580. La tipărire a lucrat Popa Dobrea, dascălul tipograf venit din Țara românească. Tipografia aceasta, risipită în 1658 cu venirea Turcilor, s'a reînființat în 1668 din porunca lui Mihail Apafi; iar' la anul 1702 a încetat cu totul.

Cea dintâiu carte tipărită într'ansa e »Cazanie« (1641).

In Sas-Sebeș.

Pe la anul 1683 află-se în acest oraș tipografie românească, ridicată din porunca prințului țării Mihail Apafi cel bătrân, dar' cu cheltuiala preoșilor românești.

O carte numai ne este cunoscută dintr'ansa: »Sicriul de aur«, carte de propovedania la morți, scoasă din scripăturile sfinte, sub Mih. Apafi în Sas-Sebeș.

*) Datele acestea sunt culese din disertația de Vasilie Pop, despre tipografiile românești, Sibiu 1838.

In Sibiiu.

Aci s'a ivit o tipografie românească pe la sfârșitul veacului XVII-lea. Poate să fi fost a lui Ioan Barth, care să afla apoi și între 1696—1744, după anul 1761 să lvește un tipograf român Petru Barth. Mai târziu aceasta tipografie trece la George Clasius. Pe la anul 1780 s'a început și tipografia românească a lui Martin de Hochmeister.

In Cluj.

Pe la anul 1703 să ivește aici întâiu și întâiu tipografie românească. Poate că aceasta tipografie e cea din Bălgrad, adusă în Cluj pe la 1702 de Iesuiți, după-ce în anul 1698 Atanasie trecuse la unire. După anul 1744 nu să mai vazu urme de aceasta tipografie în Cluj, pentru-că a trecut la Blaj.

In Blaj.

Inceputul tipografiei din Blaj nu e bine lămurit, și aci a fost tipografie dela anul 1756 după cum să vede din cărțile bisericesti de acolo.

(Va urma).

Albinăria (apicultura).

Iernatul stupilor.

Despre iernatul stupilor până acuma au apărut două povețe în aceasta prețuită foaie economică.

Nu pot lăsa să treacă fără ca să'mi spun și eu părerea asupra acestei chestii și să'mi fac unele observări la povețele date până aci.

Consimnt în cele spusă în nrul 49 de Dl N. Hamzea, afară de aceia, că iernatul stupilor să se facă în pivniță.

Intre stuparii de azi numai ici-colea mai găsești câte unul, care să se țină de vechiul și greșitul obicei de a ierna stupii în pivniți.

Dacă luăm în conziderare că, transportarea la 50—60 de stupi până în pivniță și iară la loc în stupină, dă puținel lucru, apoi nu e tocmai lucru plăcut, dar' nici nu să potrivește cu natura albinelor.

Abstrăgând aceasta, nu putem hotări un anumit timp, când să transportăm stupii în pivniță și iară înapoi în stu-

pină. De multe ori lunile Octomvrie și Noemvrie așa sunt de friguroasă, încât nici o albină nu zboară afară. Dar' iarăși eu am avut stupi, respective am petrecut ierni de îți era mai mare dragul să te uți cum să scaldă albinele în razele soarelui de Decemvrie.

Apoi că un astfel de sbor peste iarnă cât e de bun pentru albine, numai stuparii o știu.

Ce să fi făcut eu atunci, dacă stupii mei erau în pivniță? Să îi scot să facă sborul de curățire și apoi să-i duc iară înapoi? Ori să-i fi lipsit de tot de acest mare bine? — Însămnările mele de până acuma arată' că, nu frigul e cauza că să prăpădesc mulți stupi în timpul de iarnă, ci în cele mai multe cazuri nenorocirea stupului e din cauza matcei, a doua oară din cauza că băgăm în iarnă stupi cu puține albine, a treia oară diarea, a patra oară foamea fie că nu au miere, fie că s'a zuharizat, și setea și numai în urmă frigul.

E adevărat, că albina nu e pasere nordică, dar' nici nu e așa de gingașe încât să ne temem că îngheață cu una cu două. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Intr'o iarnă am lucrat ceva în stupină, din întâmplare aud că un stup e neliniștit, întruna zbăue. Am pus urechea pe el și după puțină ascultare m'am convins că-i lipsește ceva. Mă uit la tăblița la care era atârnată de el și pe care erau toate însămnăturile. Matca era din anul acela deoarece-ce roise, miere a avut din abundență, deoarece-ce era elasicat între cei mai buni. Ce poate să fie?

Fără să mă cuget mult îi ridic capacu deasupra (era o coșniță trecătoare de pae) ca să între în el puțin aer, am eșit apoi afară din stupină ca să-i curăț albinele moarte care astupaseră urdinișul total și stupul nu avea nici o răsufătoare prin care să între aerul.

Causa era dar' lipsa de aer.

Cum, cum nu eu am uitat să intru iară în stupină pentru a așeza capacul coșniței la loc, și deoarece-ce m'am dus de acasă și nu am venit două săptămâni, stupul a stat în acest timp fără capac, și era timpul cel mai friguros.

Stupul acela nu numai că nu a murit ci mi-a dat 2 roi, după aceia am pus pe el lada de trecere cu grathia

lui H. și totuși a mai roit de 2 ori, mi-a umplut apoi 12 rame de miere (cam 16 kg.) și totuși ia mai rămas și lui pe iarnă cam 20—25 kg. miere. Din aceasta și multe astfel de întâmplări am învățat ca să nu mi gîngășesc tupii așa tare și să nu am așa mare temere de frig, dacă am băgat în iarnă stupi buni cu mntcă tineră, cu multe albine și peste iarnă nu vor fi conturbați de nimeni, nici de vînt dar' nici de razele soarelui.

Eu pregătesc stupii peste iarnă încă în finea lui August în următorul chip:

Ridic fiecare coșniță pentru a constata cât e de grea, tot odată arunc o privire peste faguri, pentru ai vedea că sunt negri ori galbini, atunci mă informez și despre mulțimea albinelor.

Il așez iară la loc și reparerez eventualele crepături pe coșniță și micesc urdinișul încât să nu încapă odată mai multe de 3 albine.

In cosnița mobilă purced astfel:

Scot ram de ram, până aflu matca. După-ce am aflat'o și m'am incredințat despre prezența și întregitatea ei, așez în acele două rînduri din jos a coșniței regnicolare cu 2 rame cu faguri goli totodată negri și groși după acestea în rîndul a 2-lea 5—6 faguri întregi cu miere, în rîndul din jos asemenea 5—6 faguri (rame, cadre) în cari să fie jumătate miere jumătate pui adecă miere și pui mestecat. In urmă încheiu ambele rînduri cu câte un rîm gol, fără miere.

După aceasta mînipulație pun fereastra cea mare la loc, așez bine scîndurelele despărțitoare și sunt gata.

Să înțalege că la toată coșnița trebuie să avem o tăbliță pentru a însemna unele-altele, etatea și starea matcei, starea albinelor, fagurii, însușirea stupului și în urmă clasificarea lui (foarte bun bun și dubiu). In starea aceasta stă apoi stupul până să pune binișor frigul, încât albinele nu mai pot eși afară.

Acuma la toate cosnițele mobile pun pe fereastră o perină de pae anume făcută de 25 cm. lată 40 cm. lungă pe scîndurele așez 5—6 pături de hîrtie (jurnale vechi). Cosnițele de pae ori curpen eu nu le oblogesc cu nimica

fie frigul cât de mare. Le păzesc însă în contra vântului și contra razelor soarelui prin punerea unei scânduri nainte urdinișelor.

Cât ce să apropie luna Martie, când depunerea ouălor și cloccirea puilor e în măsură mare, mă folosesc de toate celea pentru a încălzi cosnițele de curpân și pae. Stupul bine încălzit în Martie — April și adăpat, dacă numai câtuși decât îl ajută natura trebuie să roiască în jumătatea a doua lui Maiu. Cei mai mulți stupari fac contra la ceea-ce fac eu, (nici nu mai vorbind despre popor) ei în Martie ori April când timpul dă, asă încălzi, atunci descopere stupii. Până aci stupii auz ost în căldură (fînd oblojiți). Grămada de albine s'a estins peste faguri și măta a început a depune ouă deja prin Febr. Vine Martie cu zilele lui frumoasă, când albinele își găsesc pe afară puțin praf de flori, în cosniță e viață și bucurie, cloccitul ia extensiune tot mai mare, stuparul nepractic zice doamne mulțam că am scăpat stupii de iarnă și îi descopere. Ce să întâmplă? Vin zilele acelea critice din April cari de multe ori ne duc frumoasele flori de pe pomi ba fac stricăciuni enorme etc. Dacă cosnița nu e încălzită acuma de două ori ca iarna, albinele să adună iarăși în grămadă lăsând puii și ouăle descoperite cari apoi răcesc își pierd viața și să strică acolo în căsule. Și trebuie să știm că sunt mulți pui pe timpul acesta în cosniță, deoarece primăvara măta e în stare a depune zilnic 1000—1200 ouă. Dar' am început să scriu despre lucrul de iarnă a stupilor și am trecut la cel de primăvară.

După-ce am așezat stupii în chipul mai sus arătat apoi numai avem nici un lucru în stupină.

Lucrul de iarnă în stupină, dacă să poate numi lucru e necontentita priveghiere asupra liniștei mortală a stupilor.

Ne uităm din când în când, nu a făcut șoarecii ori ciocănitorele vre-o stricăciune și atunci ne apropiem de stupină în liniștea ce mai mare.

Pentru prinderea șoarecilor din o tupină, folosim curse automate, cari singure să închid și deschid, dar' nici la un caz pisici. Pisicile să numără între inimiciii albinelor în timpul ernei, deoarece prin sărirea lor de pe o cosniță pe

alta și printre ele cu ocasiunea prinderii șoarecilor neliniștesc stupii, și urmările acestei neliniște e înfricoșata diarie a albinelor. Ar urma să continui despre sborul de curățire, adăparea albinelor în cosniță și afară de cosniță, vizita de primăvară, nutrirea din lipsă și speculative etc., dar' fiind acestea lucruri de primăvară, las să urmeze mai târziu.

N. Voina, *inv.*

Prăsirea peștilor.

La noi și peste tot, prăsirii peștilor i-să dă o prea mică îngrijire, de cum să recere, deși însămnătatea prăsirii peștilor e cu mult mai mare decât cum o prețuesc și o cred aceasta oamenii.

Mulți dintre aceia, cari locuesc în apropierea riuurilor și peste tot a apelor, fie la locuri muntoase ori la șesuri, să ocupă în câtva cu pescuitul, însă cei mai mulți o fac aceasta ori din plăcere ori din lipsa vre-unei alte ocupațiuni, și foarte puțini să ocupă cu pescăritul pentru a avea și ceva venit cât de puțin, drept urmare și roadă a ostelelor muncii sale.

Și într'adevăr, dacă ne dăm bine seamă, pescăritul în modul și forma în care să face în zilele noastre, nu să mai rentează, pentru-că apele noastre nici pe departe nu mai conțin atâta pește ca în timpurile din trecut, când pescarii nostri nu numai piețele noastre, ci și cele străine le provideau cu tot felul de pește în îmbelșugare. Astăzi țările vecine și cu deosebire România ne transportă cel mai mult pește.

Toate acestea provin din motivul simplu, că nici o grijă nu-i dăm *prăsirii peștilor*, cu toate că micile începuturi făcute în privința prăsirii peștilor, chiar și aici în comitatul Hunedoarei, dau dovadă în de-ajuns că apele din regiunile locuite de poporul nostru sunt foarte potrivite pentru prăsirea peștilor și cu deosebire pentru pregătirea *lacurilor de pești* cu ajutorul cărora am putea produce atâta pește încât am acoperi nu numai trebuințele noastre, ci am putea transporta în cantitate cât de mare pentru străinătate.

Pregătirea și întrebuințarea cu rațiune a aștorfel de lacuri pentru prăsirea peștilor e foarte de dorit cu deosebire pentru poporul nostru român, care în cea mai mare parte locuiește astfel de plaiuri unde numai din cultivarea vitelor și a pământului e foarte greu traiul.

Cu ajutorul lacurilor de pești și pe locurile neproductive și abia pentru agronomie folosibile, vom putea ajunge la un astfel de câștig, la care altfel nici pe cele mai productive pământuri nu vom putea ajunge.

Apele stătătoare, lacurile, pășunatele rele, etc., cari astăzi abia aduc ceva venit, prefăcute în lacuri de pești ar fi tot atâtea izvoare de câștig. În multe părți din țara aceasta s'au făcut și în privința aceasta mai mici începuturi, prefăcând mocirlele, lacurile, locurile și pășunatele adânci și nefolosibile, în lacuri de pești. Rezultatele ajunse pâuă acum sunt mulțumitoare așa încât este speranță că succesul cu timpul va fi pe deplin.

Pricina principală, că în râurile și în general în apele noastre nu mai este atâta pește ca în trecut, este regularea lor. Prin săcarea mocirlelor, a lacurilor și prin regularea râurilor fără îndoială s'a câștigat un teritor considerabil pentru creșterea și cultivarea plantelor. Inșă vara experiența făcută în mai multe locuri tot așa de clar ne dovedește, că prin regularea râurilor și săcarea lacurilor și locurilor apătoase, pământul cultivabil foarte des suferă de secetă așa în cât numai cu mare greutate putem cultiva în el ceva fel de plante. Astfel de pământuri, dacă voim să producă ceva și în timpurile secetoasă, trebuie ca să ne îngrijim de udarea lor în mod măestrit.

În apele din râuri să află mai departe și mult nutre-mânt de gunoiu, pe care înainte de regularea râurilor, îl lăsa apa pe pământurile din apropiere, cu ocaziunea exundărilor, astăzi însă tot îl duce cu sine. Apa râurilor, în urma regulării, curge cu mult mai repede ca până acum și astfel în timpuri ploioasă să întâmplă exundări cu mult mai periculoasă ca mai nainte vreme.

Acestea cari sunt tot atâtea daune și pericole pentru economia de câmp, sar putea delătura prin pregătirea lacurilor, la locuri potrivite.

Dacă pe marginea râurilor, văilor și păraielor am face astfel de lacuri, prin aceasta am înmulți cuantul apei din lăuntrul pământului aflător în apropiere și în timp de secetă am putea uda de minune pământul cu apa din respectivul lac întocmit *primo loco* pentru prăsirea peștilor. Tot prin acestea lacuri putem da apelor curs mai lin și putem împedeca astfel exundările periculoasă, prin aceea că apa o introducem în lacurile anume pregătite, și în sfârșit multele gunoieri, nutremânte ce aduce apa cu sine le putem folosi pentru peștii prășiți în acel lac.

Lăsând la o parte altele foloase pe care ni-le aduce acestea lacuri, cum este d. e. pentru orașe patinatul și umplerea înghețarelor cu gheață din acele lacuri, etc. vedem și din cele spuse până aici, că folosul acestor lacuri pregătite anume pentru prăsirea peștilor, este îndoit și întreit.

Însă ținta principală, pe care o urmărim prin înființarea astfel de lacuri, este înmulțirea și prăsirea soiurilor mai bune de pești și prin urmare formarea unui bun izvor de câștig.

(Va urma).

Dela reuniunile noastre.

Extras din al XVIII-lea **Raport general** al Comitetului central al „Reuniunii române de agricultură“ din comitatul Sibiiului pentru anul 1905. Redactat de **Victor Tordășianu**, secretar.

Cultura poamelor.

Lucrările noastre privitoare la *cultura poamelor* în 1905 au luat o extindere mai mare ca în trecut, dovadă următoarele:

La 16 Aprilie s'a făcut, sub conducerea viceprezidentului I. Chirca, *plantarea altoilor* dăruți de Reuniune membrilor nostri cu locuința în *Galeș* și *Aciliu*. Plantarea a fost împreună cu demonstrațiuni practice din domeniul creșterii și culturii pomilor. La plantarea făcută în grădinile membrilor au participat bărbați, femei și copii de școală din amintitele comune. Din acest prilej s'au plantat în ambele comune câte 8 sau în total 16 altoi.

Cursul de altoit pomi, cu considerare la intențiunea ministerului de culte și instrucțiune publică de a înființa

școale de repetiție economice, s'a ținut cu învățătorii aplicați la conducerea școalelor de pomi comunale. Cursul s'a ținut după un plan bine întocmit, în zilele de 16—20 Maiu în comuna Săliște, sub conducerea viceprezidentului I. Chirca, însoțit de membrul din comitet Dr. I. Stroia, protopresbiter. La curs au participat 14 învățători și anume 5 din Săliște, 2 din Tilișca și câte unul din Aciliu, Galeș, Gurarâului, Pianul-super., Rod, Sibiel și Vale. Ținându-se acest curs după analogia cursului aranjat de Reuniunea economică transilvană săsească, am cerut dela comisia economică-comitatensă să ne voteze și nouă, o subvenție de cor. 240—, pentru cheltuielile și diurnele participanților la curs, precum o votase Reuniunii economice săsești. Comisia economică, neconsiderând la diurne decât pe următorii 8 învățători, conducători ai școalelor de pomi, anume: pe Ioan Răchița din Galeș, Ioan Chiorariu din Vale, Nic. Iosif din Aciliu, Ioan Stelea din Gurarâului, Ioan Dobrotă din Sibiel, Ioan Bratu din Tilișca, Vasilie Dobrescu din Rodu și George Albu din Pianul superior, ne-a asemnat pentru diurnele acestora (c. 10 pentru unul) suma de 80 c.

La cererea noastră Înaltul minister ne-a pus la dispoziție 11,000 pădureț, din cari 4000 meri, 2000 peri, 4000 pruni Bistriți, 400 vișini, 600 apricoși. Din aceștia s'au distribuit în mod gratuit la 10 comune din cercul Săliștei și anume fiecareia câte 400 meri și 200 peri, cu totul 600, sau în total 6000, iar' restul de 5000 și anume: 4000 pruni, 500 vișini și 600 apricoși, s'au plantat în grădina de altoi a școalei practice-economice din Săliște.

Spre a înlesni economilor nostri cumpărarea de altoi buni și ieftini, prin mijlocirea Înaltului minister, am procurat 600 altoi meri à 20 bani. Din aceștia 16 bucăți s'au plantat în grădinile membrilor nostri cu locuința în Aciliu și Galiș, 155 s'au distribuit între membrii în mod gratuit, 29 s'au plantat în grădina de altoi a școalei practice-economice din Săliște, iar din rest: 100 bucăți s'au vândut cu câte 40 bani și 300 cu câte 30 bani. Distribuirea celor 155 altoi s'a făcut la 23 Aprilie și au fost dăruiți 15 membri din Săliște, 2 din Galeș, 3 din Tilișca, 4 din Căcova, 5 din Orlat, 2 din Sibiel. Soiurile împărțite au fost de Entz-rosmarin, Beregi-sovâri, Jonathan și Sikula.

Memorabile vor rămânea pentru locuitorii nostri din opidul Mercurea și jur zilele din 27—29 Oct. n. 1905, în cari comitetul D-voastră a aranjat în noul edificiu al școalei noastre populare din Mercurea a 4-a expoziție de poame, struguri și derivatele lor. La apelul nostru primit cu multă însuflețire de inteligența noastră din Mercurea, aceasta s'a constituit, în frunte cu protopresbiterul tractual dl Avram Păcurariu, în comitet aranjator local și a instituit în comunele fruntașe agenturi pentru pregătirea populațiunii pentru expoziție. Pentru asigurarea bunei reușite a expoziției Mercurenii nostri au întocmit un lung program cu fel de fel de festivități, conform căruia în 26 Octomvrie, ziua premergătoare deschiderii expoziției, s'a ținut conferența învățătorească a cercului Săliște; în 27 Octomvrie, după serviciul divin, sfințirea școalei și deschiderea expoziției; după amiazi continuarea conferinței învățătorești, seara concert dat de societatea învățătorilor constituiți spre acest scop sub conducerea învăț. Iuliu Crișan, din Săliște; în 28 Oct. înainte de amiazi sinodul protopopesc tractual, la amiazi banchet festiv și seara reprezentațiunea teatrală a dilentanților din Mercurea, iar în 29 Oct., după împărțirea premiilor și închiderea expoziției, conferența preoțească și seara petrecere cu joc.

Expoziția, cu gust aranjată de doamnele române din Mercurea, în frunte cu doamna Agnes Dr. Măcelar, Agapia Vulc, etc., au fost punctul de atracțiune a numărșilor preoți, învățători și a mulțimei de economi din Mercurea și jur, cari zilnic au cercetat expoziția. Deschiderea expoziției s'a făcut cu mare solemnitate în 27 Octomvrie prin o vorbire măduoasă a viceprezidentului nostru I. Chirca, în care s'a ocupat de importanța expozițiilor și de foloasele aduse de pomărit. La deschidere au participat pe lângă viceprezidentul nostru și membrii din comitet Dr. P. Șpan, I. Popescu (Sibiel), E. Verzar și secretarul Victor Tordășianu, apoi o mulțime enormă în frunte cu întreagă inteligența din Mercurea fără deosebire de naționalitate. Multele soiuri de poame expuse, apoi povețele date în cursul expoziției, au făcut de expoziția să poate număra între cele mai reușite și instructive. Expoziția a fost folositoare și pentru așezămintele noastre, încât cea

mai mare parte a premiaților, au dăruit premiile parte fondului școalei din Mercurea, parte fondurilor administrate de noi.

Distribuirea premiilor și închiderea expoziției, s'a făcut și ea cu aceeaș solemnitate în fața de față a exponenților, a juriului, a comitetului aranjator și a unei mari mulțimi ne preoți, învățători, notari și alți truntași din Mercurea și jur.

Intre exponenți s'au distribuit premii în valoare de cor. 200, dăruite de In. minister r. u. de agricultură cum și diplome de recunoștință. Spre cinstea exponenților din Mercurea fie amintit, că ei au dăruit poamele expuse, cari s'au licitat în folosul fondului școlar din Mercurea și în al »fondului pentru viieri«, căruia comitetul aranjator i-a transpus 15 cor.

Viceprezidentul și secretarul, în calitate de reprezentanți ai Reuniunii, au azistat la toate sărbătorile înălțătoare din Mercurea.

Ținem a releva tot la acest loc, că bravul notar, dl *Demetriu Munthiu* din Reciu, unul din principalii exponenți și cunoscut bun viier, încântat de buna reușită a expoziției, a pus temeiu »*Fondului de premii D. Munthiu pentru cel mai bun viier din cercul Mercurei*« cu 20 cor., la care au mai dăruit Ioan Beu, propr. în Apoldul-rom. 2 cor. și George Stănese măcelar în Mercurea 4 cor.

În ședințele sale comitetul s'a ocupat și cu idea de a traduce în românește tabela »*Die wichtigsten Verednungsarten unserer Obstbäume*« (tabela de nobilitare a poamelor) de directorul Fritz Lukas, editate de Eugen Ulmer din Stuttgart; apoi de a edita o carte, în care să fie tratat tot materialul referitor la întocmirea școalei de pomi comună, sub titlul »*Școala de pomi comună în com. Sibiu*« cum și de a întocmi un *jurnal* despre lucrările la școlile de pomi comunale, care să se introducă pentru toate școlile de pomi comunale din comitat. Realizarea acestor dorințe ale noastre, din lipsa de mijloace, necesități am fost a o amâna pe alte timpuri.

Publicând comisiunea economică comitatensă concurs la un Stipendiu de cor. 190, pentru cercetarea cursului de

pomărit dela școala economică din Mediaș, am atras la timpul său luarea aminte a celor competenți asupra concursului.

Cuptorul de uscat poame sistem »Cazenille«, zidit în Săliște, din cauze independente de noi, nici în 1905 n'a fost pus în lucrare.

În fine comitetul n'a lipsit de a face poporațiunea băgătoare de seamă la prescisele art. de lege XII ex. 1894, referitor la curățirea pomilor de omide și la stărpierea animalelor stricacioase grădinilor și pomilor.

Știri de tot felul.

Poetului Vasile Alexandri i s'a va ridica și la București statuă. S'au adunat până acum 90.000 lei. Regele Carol a contribuit cu 20.000 lei.

Petrecere cu dans aranjază Inteligența română din Deva Joi, în 15/28 Februarie 1907 în localitățile hotelului »Crucea albă«. Începutul la orele 8 $\frac{1}{2}$ seara. Prețul de intrare: de persoană 2 cor. Venitul curat este destinat pentru fondul gimnaziului român din Brad.

† **Letiția Gan**, fiica dlui protopop din Ofenbaia, *Vasile Gan*, după grele și lungi suferințe, împărtășită cu sf. taine ale muribunzilor, și-a dat nobilul suflet în mâna creatorului, în 20 Ianuarie (2 Februarie) la 7 ore post. m., în al 18-lea an al fragedei și nevinovatei vieți, lăsând în adânc doliu pe iubiții săi părinți, frați, buni și alte rudeni. Înormântarea a avut loc Luni în 22 Ianuarie (4 Februarie) la 12 ore din zi, în cimiteriul gr-or. din Ofenbaia. »Plăcut era Domnului sufletul ei pentru aceasta s'a grăbit a o scoate pe ea din mijlocul răutăței«. Înț. Solom. 4, 14. Ușoară fie i țărina și somnul lin.

Un mort înviat. În satul Șerbești, lângă Iași, în momentul în care s'a început prohodul pentru a fi dus la groapă decedatul Andrei Calistrat, acesta să scoală din sicriu, și aruncă o privire spăriată în jurul său. Lumea a luat o la fugă spăriată. Bietul om nu murise, ci să afla numai în letargie. Să ne închipuim acum, că să deștepta din letargie două ceasuri mai târziu, când să afla în pământ!

Concert arangiază corul vocal al bisericii gr.-or. din Alba-Iulia-Maeri Duminecă în 17 Februarie st. n. a. c. în sala cea mare dela hotelul »Europa« în faVorul școalei gr.-or. din Maieri, cu următorul Program: 1. Oct. G. Simtion: Doamne a tale cuvinte, colindă, cor mixt. 2. a) I. Vorobchievici: Din depărtare, b) T. Popoviciu: Mama Anghelușă, coruri mixte. 3. G. Dima: Cucule cu peana sură, cor mixt. 4. I. Mureșan: Trecui valea, cor mixt. 5. Porumbescu-Kiriac: Pân' pe cer și cât în lume, cor mixt. 6. a) Mendelsohn: Cu mine fugi, b) O. G. Simtion: Foaie verde de mohor, coruri mixte. 7. a) G. Dima: Hei leliță din cel sat, b) I. Vidu: Pic, coruri mixte. 8. H. Kirchner: Măestri și plugari, cor mixt. După concert dans!

Și-a aflat mântuirea pe o cruce. O întâmplare îngrozitoare să comunică din comuna ungurească *Alsóvadász* Locuitorul acestei comune Carol Mora, venind zilele acestea seara acasă din pădure, a fost întâmpinat de o haită de lupi. Bietul om cerca să scape cu fugă. Deja începură a-l părăsi puterile, când văzu înaintea sa o cruce. Iși încordă încă odată toate puterile, ajunse crucea și să urcă în vârful ei. Fiarele au încunjurat-o urlând după pradă. În situația aceasta critică rămase Mora vre-o două oare, când spre fericire neste țărani, — tăietori de lemne — cari veneau din pădure, au alungat lupii.

Foc mare în Fiume. În 6 Februarie n. a. isbucnit în portul din Fiume un foc groaznic care a nimicit întregul elevator, proprietatea căilor ferate ungare. În elevator să găseau 300—400 vagoane cu grâu și săcară, unele vagoane cu zahăr, precum și cu alte mărfuri. Pagubele să urcă la 3 milioane cor.

Stimați cetitori! De sigur, cu plăcere vă veți face cunoscuți cu Emulziunea lui Scott, care este un medicament de casă cunoscut peste tot, adecă oleiul de ficat de pește, numai cât acest din urmă să servește într'o formă de tot plăcută, gustoasă și prea ușor de mistuit Copii cu deosebire iau cu plăcere Emulziunea lui Scott pentru-că e cu gust foarte bun. Să afli în toate farmaciile,

„ARDELEANA“, institut de credit și economie

Active.

Cont

	K.	fl.	K.
Cassa în număr			50.123
Efecte publice			259.945
Realitățile și efectele fondului de penziune			79.448
Imprumuturi pe cambii cu garanți	1.690.593	77	
Impr. pe cambii cu acoperire ipotecară	688.752	44	2.379.346
Impr. pe ipotece			820.506
Impr. pe obligațiuni cu caventați			232.617
Impr. pe ipotece cu anuități			53.665
Impr. în conturi-curente	211.332	39	
Intreprindere electrică	K 161.319-88		
Contul-Curent Rudolf Kaess	305.495-65		678.147
Realități	177.632	49	
după amortizare de 10 procente	1.776	32	175.856
Mobilier	7.577	82	
după amortizare de 1 procent	757	78	6.820
Diverse conturi debitoare și interese restante			
Anticipațiuni	3.859	37	
Prodiverse	6.742	07	
Cancelaria advocațională	12.373	69	
Inter. rest. dela impr. și anticip. dela reescompt	72.498	39	95.473
			4.831.951

Spese.

Contul Profit

	K.	fl.	K.
Interese :			
pentru fondul de rezervă	8.003	04	
pentru depuneri spre fructificare	K 124.873-09		
pentru depuneri în cont-curent	3.791-38		
pentru cambii reescomptate	128.664	47	169.625
	32.958	26	
Spese :			
salare	27.547	50	
diverse spese	8.721	71	36.269
Contribuțiuni :			
directă	15.586	14	
de 10 procente dela inter. depuneri și conturi-curente	12.866	45	28.452
Amortizare :			
din realități	1.776	32	
din mobilier	757	78	
din efecte publice și pretensiuni dubioase	2.875	33	5.409
Profit curat :			92.402
			332.159

IOAN I. LĂPĂDATU m. p.,
director executiv.

Orăștie, la

D I R E C

Dr. I. Popu m. p. Elie Popoviciu m. p. Dr. Silviu Moldovan m. p. I. I. Vulcu m. p.

Subsemnatul comitet am examinat conturi

Orăștie,

COMITETUL DE

Ioan Moța m. p.

I. Popoviciu m. p.

Vasile C. Osvadă m. p.

ietate pe acții în Orăștie (Szászváros).

Activ.

Pasive.

	K.	fl.	K.	fl.
Capital social	500.000	—		
Fond de rezervă	200.418	36		
Fond special de rezervă	164.798	89		
Fond de penziune	79.448	98	944.666	23
Depuneri spre fructificare	2,718.341	10		
Depuneri în conturi-curente	321.494	44	3,039.835	54
Cambii rescomptate și lombard la Banca autr.-ung.			667.971	56
Dividende neridicate			270	—
Interese anticipate pro 1907			49.378	12
Alte diverse conturi-creditoare:				
Depozit de casă	28.744	68		
Prodiverse	8.682	52	37.427	20
Profit curat			92.402	97
			4,831.951	62

Perdere.

Venite.

	K.	fl.	K.	fl.
Profit transportat din anul trecut:			499	81
Interese:				
dela împrumuturi pe cambii cu garanți	143.022	72		
dela împrumuturi pe cambii cu acoperire hipotecară	51.184	18		
dela împrumuturi pe ipotece	57.967	32		
dela împrumuturi pe obligațiuni cu cavenți	26.626	32		
dela împrumuturi pe ipotece cu anuități	228	48		
dela efecte publice	10.104	85	289.128	87
Venite din întreprinderea electrică			27.535	58
Provizioni			7.523	48
Chirie			7.472	23
			332.159	97

1 Decembrie 1906.

SIMION VLAD m. p.,
contabil.

I U N E A:

Herlea m. p. Dr. R. Dobo m. p. Ion Lazarioiu m. p. I. Branga m. p. C. Baicu m. p.
prezente și le-am aflat în ordine.

1 februarie 1907.

S U P R A V E G H I E R E:

Simion Corvin jun. m. p.

Avram Dubleșiu m. p.

Medicii experți.

au constatat, că oleiul de pește după metoda Emulziunii lui Scott este cu mult mai folositor de cât în formă ordinară. La o clinică cunoscută s'a constatat că pe când oleiul de pește comun a ridicat cu de 4-ori mai mult starea unsuroasă a corpului, de cât greutatea sa proprie, pe atunci folosit după Emulziunea lui Scott oleiul de pește de aceeași cantitate a întrecut cu de 7 ori mai mult greutatea sa proprie, pe cel comun. Nu numai copii, ci și morboșii acidețil și alegători, pot folosi fără cea mai mică greață și fără de a să ataca corpul cât de puțin, de ori-ce fel de complicare luând Emulziunea a lui Scott.

Semnul de garanță pentru veritabila Emulziune a lui Scott e pescarul cu o știucă pe spate. Cu provocare la această foaie și trimițind înainte 75 fil. în marce postale să trimiț franco sticle de probă dela: **Dr. BUDAI EMIL**, „Stadtapotheke“ BUDAPEST, IV., VÁCZI-UTCZA 34.50.

Prețul sticlei originale 2 cor. 50 fil.

(594) Să capătă în toate farmaciile. 16—28

TUSEA!

Cine nu vrea s'o ia în samă păcătuște contra sănătății proprii!

Caramellele lui Kaiser

cu marca de scutire „3 brazi“, sunt încercate și recomandate de toți medicii ca mijloc contra tusei, răgușelei, catarhului, flegmei și a catarhului cronic de grumazi.

5120 atestate dovedesc împlinirea celor promise.

Pachetul de 20 și 40 bani să capătă la farmaciile:

JOSEF GRAFFIUS

(597)

și

13—24

CORNEL DEMETER,

ORĂȘTIE (Szászváros).

SĂ GAUTĂ DAME, DOMNI, indivizi de ori-ce stare socială, cari doresc a să ocupa acasă la ei cu agentură de întreprinderi pe lângă un onorariu și plată fixă. Venitul anual ce rezultă dela aceasta ocupație laterală împreună cu cel mai mic obligământ este 1200 coroane, ce să poate ridica treptat până la ori-ce sumă. Alăturând o marcă postală de 10 fileri, să dau informațiuni — ori-și-cui — dela administrațiunea foaiei: (6) „TÂRG DE IMOBILII“ din Orăștie (Szászváros). 3—

Un pachet de „Rattentod“ (moartea cloțanilor)
(**FELIX IMMISCH, Delitzsch**)

e de ajuns pentru de a cauza moartea tuturor cloțanilor.

Fără nici un pericol pentru alte animale...

(4) scrie dl **Fr. Francois** din **Vronwepolder**. 2 9

Să capătă în pachete cu câte **70 fileri** la farmacia
CORNEL DEMETER, Orăștie (Szászváros)
lângă bisericile ev. ref.